

Přehled navyšování daní za vlád ODS (2006 – 2013)

Daň z příjmů fyzických osob

- Zrušení společného základu daně manželů (od roku 2008)
- **Zrušení osvobození pravidelně vyplácených důchodů**, pokud součet příjmů ze závislé činnosti a dílčích základů daně z podnikání a z nájmu převyšil 840 000 Kč (od 2011)
- **Zrušeno osvobození některých výsluhových náležitostí** u bývalých vojáků z povolání a bývalých příslušníků bezpečnostních sborů (od 2011)
- **Omezení výdajových paušálů 30 %** u nájmu majetku absolutní částkou 600 tis. Kč (od 2013)
- **Omezení výdajových paušálů 40 %** u ostatního podnikání absolutní částkou 800 tis. Kč (od 2013)
- **Solidární zvýšení daně 7 %** pro nadlimitní příjmy (na 2013 – 2015)
- **Zrušení uplatnění slevy na dani na manželku a daňového zvýhodnění na děti** pro poplatníky uplatňující paušální výdaje (od 2013)
- **Zrušení základní slevy na dani pro starobní důchodce** (na 2013 – 2015)
 - Později zrušeno Ústavním soudem

Ostatní přímé daně

- **Zvýšení daně z nemovitých věcí** u některých staveb a pozemků – dvojnásobné navýšení základních sazeb daně, např. u stavebních pozemků z 1 na 2 Kč/m² (od 2010)
- **Zavedení odvodu z elektřiny vyrobené ze slunečního záření** – zaveden, aby částečně napravil podporu „solárů“ (od 2011)
- **Zavedení daně darovací z emisních povolenek** – zavedena, aby částečně napravila podporu „solárů“ (2011 – 2012)
 - Následně zaplacená daň subjektům vracena
- Zvýšení **sazby daně z nabytí nemovitých věcí** o 1 p. b. z 3 % na 4 % (od roku 2013)

DPH

- Za celé období 2006 – 2013 sazba DPH vzrostla celkem 6x, z toho za vlád ODS 4x (poslední zvýšení ze 14 na 15 % a z 20 na 21 % jako časově omezené na roky 2013 – 2015)

	od 1. 5. 2004	od 1. 1. 2008	od 1. 1. 2010	od 1. 1. 2012	od 1. 1. 2013
snížená sazba	5 %	z 5 % na 9 % ↑	z 9 % na 10 % ↑	z 10 % na 14 % ↑	ze 14 % na 15 % ↑
základní sazba	19 %	19 %	z 19 % na 20 % ↑	20 %	z 20 % na 21 % ↑

- Viz graf navyšování snížené sazby DPH.

Spotřební (a ekologické) daně

- **Navýšení daně z minerálních olejů, lihu a piva** v rámci protikrizového balíčku (v roce 2010)

	Pohonné hmoty		Líh		Pivo*
	nafta (v Kč / 1000 l)	benzin (v Kč/1000 l)	líh základní (v Kč/hl etanolu)	líh snížená (v Kč/hl etanolu)	základní sazba (v Kč/ hl za každý stupeň)*
2004 - 2009	9 950	11 840	26 500	13 300	24
2010 - nyní	10 950	12 840	28 500	14 300	32

* ve stejném poměru se zvýšily i ostatní sazby daně z piva

- **Příklad vlivu sazeb daně (DPH i SD) na cenu nejprodávanějšího 10° piva – spotřební daň vzrostla o třetinu**

	Před rokem 2010	V roce 2010 – za vlády ODS
Cena piva pro zákazníka	24,10 Kč	25 Kč
Sazba DPH	19 %	21 %
Sazba spotřební daně (základní)	24 Kč/hl a %*	32 Kč/hl a %*
Spotřební daň	240 Kč/hl	320 Kč/hl
Spotřební daň/půllitr	1,2 Kč	1,6 Kč

*hmotnostní procento extraktu původní mladiny

- K **navyšování spotřební daně z tabákových výrobků** docházelo za vlády ODS téměř každoročně, za účelem dorovnání minimálních sazeb daně požadovaných EU – celkem vzrostlo za období 2008 – 2013 daňové zatížení cigaret o cca 0,3 Kč/kus, tabáku ke kouření o 355 Kč/kg a doutníků o 0,15 Kč/kus
- **Zavedeny ekologické daně:** daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a daň z pevných paliv – na základě požadavku z EU (ve 2008)

Dopady některých opatření

Opatření	Rok	Roční dopad (dle 1. roku zavedení)
Navýšení spotřební daně z minerálních olejů	2010	7,6*
Navýšení spotřební daně z lihu	2010	0,5*
Navýšení spotřební daně z piva	2010	1,2*
Zavedení ekologických daní (z elektřiny, zemního plynu, z pevných paliv)	2008	3
Konsolidační balíček		
Solidární zvýšení daně 7 %	2013 – 2015	4
Zvýšení sazeb DPH ze 14 a 15 a z 20 na 21 %	2013 – 2015	14
Zrušení základní slevy na dani pro starobní důchodce (pracující)	2013 – 2015	3,5
Zvýšení daně z nabytí nemovitých věcí ze 3 na 4 %	2013 – 2015	2
Konsolidační balíček celkem	2013 – 2015	23,5

*Jedná se o předpokládaný dopad dle příslušné důvodové zprávy.

Konsolidační balíček (teze ze staršího projevu p. ministra Babiše)

Vlády ODS prosadily mj. tzv. konsolidační balíček ke snižování schodků veřejných rozpočtů na roky 2013 až 2015. Jednalo se o **zákon č. 500/2012 Sb.** schválený Parlamentem dne 19. 12. 2012, který byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 27. 12. 2012.

Obsahem balíčku nebyla podpora hospodářského růstu, podpora produktivních investic, které by se nám všem vrátily, ani podpora podnikatelského prostředí, aby podnikatelé mohli generovat nová pracovní místa pro dočasně nezaměstnané. Šlo o jednoduché, avšak zcela chybné řešení, a to zvýšit daně a tím odčerpat prostředky z ekonomiky.

Je možné si připomenout, jaká byla ekonomická situace České republiky v roce 2012, kdy vláda ODS opatření navrhovala: pokles reálného HDP o 0,8 %, deficit vládního sektoru 3,9 % HDP. Na konci roku 2013, kdy již uvedená opatření platila, byl pokles reálného HDP 0,5 % a deficit -1,2 % HDP. Deficit se zvýšením daní podařilo zlepšit. Pokles hospodářství se mu však pochopitelně zastavit nepodařilo. Co lze také jiného čekat, když neinvestujete a jen zvyšujete daně.

Vlády od roku 2014 začaly významně investovat a snižovat daně – slevy na děti, zavedení druhé snížené sazby DPH.

JIM = nášlapná mina 40 mld. Kč?

1. Zrušení plánované realizace JIM bylo v roce 2014 zcela nezbytné z následujících důvodů:

- Kvůli mezitím schválené rekodifikaci soukromého práva byl zákon o JIM legislativně nepoužitelný
- Práce na realizaci projektu JIM se zastavily/zpomalily již v roce 2013 po pádu vlády. Tím bylo ztraceno minimálně půl roku na potřebné přípravy implementace
- **V rozporu s projektem JIM nebyl připraven nový IT systém.** Při lhůtách výběrových řízení nebylo možné nový systém během roku 2014 vysoutěžit, implementovat a otestovat
- Úpravy stávajícího IT systému nebyly zdaleka vyřešeny. **Reálně hrozilo zhroucení výběru daní a pojistného (jako k tomu došlo v SR)**
- **Nedošlo k nezbytnému proškolení zaměstnanců.** Z důvodů běžných pracovních povinností zaměstnanců nebylo možné realizovat přeškolení takového počtu osob v dané lhůtě, aniž by nebyla negativně ovlivněna činnost finanční správy v roce 2014

2. Nejvyšší kontrolní úřad v tehdejším projektu našel pochybení (nikoliv v zásadní myšlence, ale v jeho realizaci), konstatoval, že:

- Projekt JIM byl příliš ambiciózní a především od roku 2008 až do zrušení jeho realizace **nedostatečně řízen**
- Podle NKÚ vedení projektu JIM **neplnilo své úkoly**, neinformovalo vládu a projekt nekontrolovalo
 - Řízení projektu měly na starosti rada a řídicí výbor projektu
 - Za sedm let se rada projektu (složena z ministrů financí, práce a sociálních věcí a zdravotnictví) – tedy nejvyšší vedení projektu – sešla jen třikrát
- Ministerstvo financí (MF) a Generální ředitelství cel (GŘC) na projekt vyčerpaly téměř 3,5 miliardy korun, JIM však neexistuje a správa daní a pojistného se nezjednodušila
- Kontroloři prověřili využití 2,6 miliardy korun a zjistili, že peníze putovaly na výdaje, které s JIM nesouvisely
- Informační systém JIM, který měl propojit informační systémy jednotlivých správců daní a pojistného **vůbec nezačal vznikat**. Vedení projektu (i Kalousek) dokonce ani nepověřilo MF či GŘC, aby na něj vypsalu zakázku, a **neexistuje ani kompletní návrh architektury** tohoto informačního systému

3. Rozpočtové dopady, pokud by ke zrušení zákona č. 458/2011 Sb. nedošlo

- Nečasova vláda naplánovala výrazné snížení daní (fiskálně negativní dopad v řádu 30 – 40 mld. Kč) na volební období sahající mimo její mandát
- Vyjádření ministra Babiše z roku 2015: *„Pan poslanec Kalousek totiž záměrně plánoval poškodit rozpočet na rok 2015, kdy věděl, že už sám nebude ve vládě. Jeho zákony proto skutečně obsahovaly „nášlapnou minu“ pro budoucí vlády v podobě poklesu celkového daňového zatížení o zhruba 40 miliard Kč. Povinností jakékoli vlády samozřejmě bylo zrušit tyto zákony, kterými jí „rozpočtově zodpovědný“ exministr ordinoval nejen vyšší deficit a dluh, ale které obsahovaly velké množství nedokončených úprav a chyb vedoucích k významné erozi daňového základu a které byly pro příliš dlouhou lhůtu mezi nabytím platnosti a nabytím účinnosti reálně nepoužitelné.“*

Superhrubá mzda

Od 1. 1. 2008 zavedla Topolánkova vláda (ministr financí Kalousek) tzv. **superhrubou mzdu**. Tato komplexní reforma zdaňování příjmů fyzických osob spočívala v **zavedení jednotné sazby daně ve výši 15 %** (čistě 15 % pro OSVČ – ti neplatí superhrubou jako zaměstnanci). Základem daně však již pro zaměstnance nebyla hrubá mzda snížená o pojistné zaplacené zaměstnancem, ale naopak hrubá mzda zvýšená o pojistné zaplacené zaměstnavatelem. V souladu s tím byla upravena také **výše slev, byly razantně zvýšeny**. Ve stejném roce byl také **zrušen společný základ daně manželů** a zrušen minimální základ daně.

	2007	2008															
Základ daně	Hrubá mzda snížená o pojistné zaplacené zaměstnancem	Hrubá mzda zvýšená o pojistné zaplacené zaměstnavatelem															
Sazby	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Základ daně</th> <th>Daň</th> <th>Ze základu přesahujícího</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 – 121 200</td> <td>12 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>121 200– 218 400</td> <td>14 544 Kč + 19 %</td> <td>121 200 Kč</td> </tr> <tr> <td>218 400– 331 200</td> <td>33 012 Kč + 25 %</td> <td>218 400 Kč</td> </tr> <tr> <td>331 200 a více</td> <td>61 212 Kč + 32 %</td> <td>331 200 Kč</td> </tr> </tbody> </table>	Základ daně	Daň	Ze základu přesahujícího	0 – 121 200	12 %		121 200– 218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč	218 400– 331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč	331 200 a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč	15 % jednotná
Základ daně	Daň	Ze základu přesahujícího															
0 – 121 200	12 %																
121 200– 218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč															
218 400– 331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč															
331 200 a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč															
Slevy na dani	Základní: 7 200 Kč Na dítě: 6 000 Kč Na manželku: 4 200 Kč Student: 2 400 Kč	Základní: 24 840 Kč Na dítě: 10 680 Kč Na manželku: 24 800 Kč Student: 4 020 Kč															

Shrnutí

- Připomeňme si nejprve, jak superhrubá mzda vznikla. Musíme se vrátit do roku 2007, kdy tehdejší vláda řešila, jakým způsobem zavést slibovanou jednotnou daňovou sazbu 15 %, aniž by státní rozpočet musel čelit bolestivému výpadku příjmů. Pomohl jí k tomu právě složitý, netransparentní, v evropských poměrech zcela ojedinělý a odborníky právem kritizovaný koncept superhrubé mzdy. Od 1. 1. 2008 se prostřednictvím umělého navýšení hrubé mzdy o sociální a zdravotní pojištění, hrazené zaměstnavatelem, základ daně zaměstnanců skokově zvýšil o 34 procent.
- Teoreticky platí všichni zaměstnanci daň z příjmů **15 %**. Ale doopravdy? V praxi platí zaměstnanci s příjmem do 4násobku průměrné mzdy (pro rok 2019 cca 131 tis. Kč) měsíčně daň ve výši **20,1 %** a ostatní díky tzv. solidární sedmiprocentní přírážce platí daň **23,35 %**.
 - Solidární přírážku zavedla Nečasova vláda, když zjistila, že zastropování sociálního pojištění v kombinaci s konceptem superhrubé mzdy znamená, že občané s nadprůměrnými příjmy platí ve skutečnosti nižší daň než ostatní. Přesto už více než 10 let počítáme 15 % z celkového mzdového nákladu zaměstnavatele a výsledek mínus slevu na dani poté spolu s jedenácti procenty odečítáme od hrubé mzdy, abychom zjistili kolik „neto“ vyděláváme.
- Zrušit superhrubou mzdu a tím zjednodušit a zprůhlednit daňový systém byl již jeden ze slibů předchozí vlády (od roku 2014), který nebyl realizován z rozumného důvodu. Zrušení superhrubé mzdy beze změny sazeb nebo jiných parametrů je totiž pouze administrativním opatřením, které by nepřineslo žádnou faktickou změnu daňové zátěže. Proto bylo odpovědné vyčkat se zrušením superhrubé mzdy do chvíle, kdy si díky lepšímu výběru daní můžeme dovolit snížit reálnou sazbu daně zaměstnanců z 20,1 na 19 %.
- U podnikajících fyzických osob je současně s tím zvažována možnost odečíst si od základu daně tři čtvrtiny odvedeného pojistného, což by mělo obdobný efekt jako náhrada superhrubé mzdy hrubou mzdou.
- Kromě zrušení superhrubé mzdy a souvisejícího snížení daňové sazby je počítáno také se zrušením takzvané solidární přírážky, která de facto není ničím jiným než druhou sazbou daně z příjmů. S cílem dalšího zjednodušení je proto plánováno zrušení solidární přírážky a její nahrazení sazbou daně ve výši 23 – 24 % tak, aby byla zachována současná výše daňové zátěže v přibližně stejné výši.